

ad ambiendos honores sacros irrepserit. Ordinate ergo ad ordines ascendendum est. Nam. . . . . ad summa loci fastigia postpositis gradibus per abrupta quærit ascensum, et quia Gerundensem Ecclesiam sine plebis et populi electione episcopum neophytum consecratum audivimus, quoniam nulla ratio sinit ut inter episcopos habeatur, quod nec a clericis sic electus, nec a plebibus expetitus, modis omnibus volumus et jubemus, et ejusdem S. Gerundensis Ecclesiæ Attonem virum venerabilem archipræsulem, et confratrem nostrum provisorem, et gubernatorem ipsi Ecclesiæ in omnibus præesse constituimus, ita sane ut plebem et populum sibi commissum sic juste et canonice regat, quatenus pro ill. . . . redditurus. . . . . Judici. . . . .

XXVI

JOANNIS PAPÆ XIII EPISTOLA AD UNIVERSOS EPISCOPOS BRITANNIÆ CITERIORIS.

(Anno 972)

[Marten. *Thes. Anecd.* III, 868.]

Vetat ne Turonensi archiepiscopo resistant, donec ipse de eorum controversia judicium tulerit.

JOANNES servus servorum Dei, episcopus Romanæ urbis, in Christo fratribus universis episcopis citerioris Britannicæ salutem in Christo et visitationem.

Quia vice beati Petri apostolorum principis, Domino Deo dignante, omnium ecclesiarum curam suscepimus, sollicitudinem qua uniuscujusque fides integra in eodem Domino reservetur, sine qua nullus ei placere valebit, ubique severe observare debemus. Ideoque notum sit vobis quoniam charissimus frater noster Arduinus, sanctæ Turonensis Ecclesiæ archiepiscopus, veniens ad apostolorum limina Romanam oratum, interpellavit nos quod jura sui archiepiscopatus, quæ ab antiquis temporibus per decreta sanctorum pontificum sanctæ Romanæ matris Ecclesiæ suis prædecessoribus concessa et confirmata fuerunt, a vestro archiepiscopo et suis decessoribus per violentiam et paganorum Normanorum contrarietatem sublata videntur. Unde apostolica auctoritate vobis sciatis (11) interdictum, ne illius ullo modo juri resistatis deinceps, de omnibus quæ prædictus archiepiscopus confirmat archiepiscopatu suo pertinere debere, quousque ille vester archiepiscopus, aut aliquis ex vobis cum Arduino archiepiscopo, sive cum suo suffraganeo, vel alio fidei misso ad nostram sanctam matrem Ecclesiam veniat, ut ibi præcognitis causis inter vos et illum, quod æquum comprobabimus, definiatur ad laudem Dei et Domini nostri Jesu Christi. Quod si aliter quam jubemus contra voluntatem ejus feceritis, cognoscatis vosmetipsos Dei et B. Petri principis apostolorum, per nostræ humilitatis mandatum, auctoritate excommunicatos ab omni ecclesiastico officio. (*Hic desinit membrana Turonensis : quæ sequuntur, adduntur in editis.*) Quod si vero debitam reverentiam circa prædictum fratrem nostrum observare

(11) Editi addunt esse.

vobis placuerit, secundum justitiæ decretum a sancta Romana Ecclesia statutum, permaneatis cum Dei benedictione in unitate nostræ catholicæ communionis. Interea sciant regni vestri homines, maxime nobiliores, nominatim Berengarius, et filius suus Conatus et Hoel cum fratre suo Guerech, cum cæteris majoribus, ut si contra justitiam inobedientes fuerint huic nostræ jussioni, et contrarii seu rebelles extiterint prædicto fratri nostro Turonensi episcopo, sint et ipsi excommunicati et nostra benedictione apostolica privati.

XXVII.

PRIVILEGIUM JOANNIS PAPÆ XIII PRO MONASTERIO CLUNIACENSI.

(Anno 965-972.)

Hicterio Arelatensi, Amblardo Lugdunensi, Theutbaldo Viennensi, Stephano Claramontensi, Aimoni Valentinensi, etc., Maiolum abbatem Cluniacensem ejusque monasteria commendat.

[*Bullar. Cluniac.* 5.]

JOANNES episcopus, servus servorum Dei, fratribus et coepiscopis per urbes Galliarum consistentibus et præidentibus, HICTERIO scilicet Arelatensi, AMBLARDO Lugdunensi, THEUTHBALDO Viennensi, STEPHANO Claramontensi, AIMONI Valentinensi, WIDONI Vesontiensis, ADONI Maticodensi, FROTGARIO Cabilonensi, WIDONI Vallaviensi, LONDRICO Avenionensi, GERALDO Genevensi, MAGNERIO Lausanensi, LUBOINO Lurensi, ROSTAGNO Vivariensi, apostolicæ gratiam benedictionis et gloriam æternæ beatitudinis.

Lætatur valde in Domino et exultamus quod dilectio Dei et charitas proximi, quam vos studiosissime multorum relatione audivimus custodire, ad vias Domini et mandata facit vos subtiliter anhelare, ut pontificatus vestri discretum regimen multis sanctæ Ecclesiæ filiis necessarium præstet levamen. Quod manifestis probationibus vos semper facere desideramus pie et commonemus ut virtutum pennis ad cœlestia convolantes plures ad Christum populos trahere post vos possitis. Nostrum namque est vos hortari ne Domini disciplinam, per quam pervenitur ad gloriam, parvipendatis aut negligere vetitis. Quoniam vos estis, ut ait Dominus, lux mundi et sal terræ, quibus commisit Dominus Jesus Christus Ecclesiam suam regendam, quam acquisivit sanguine suo. Notum itaque vobis facimus, dilectissimi, quod latior et amplior specialissime nobis est, charitas circa monasterium Cluniense, cui sapienter et beate præest charissimus filius noster domnus Maiolus abbas vobis, ut credimus, bene notus ut pote vir religiosus, quem vobis attentius et diligentius cum monasteriis omnibus, quæ ejus sunt subiecta regimini, commendo: vestramque beatitudinem precor quod Dei amore, ac veneratione beati Petri apostolorum principis, nostræ quoque dilectionis affectu, protectores sitis cœnobiorum sibi commissorum. Nostra insuper auctoritate beati Petri vice

fula et roborata, Dei omnipotentis disponente gratia, vos commonefacio, ut quicumque potens, vel persona alicujus momenti præeminens res seu possessiones jam dictorum locorum pervadere ausu nefario tentaverit, censuram vestræ excommunicationis districtissimam, mox ut cognoveritis, irrevocabiliter et ærius incurrat, et a conventu fidelium segregetur, per vestram necne testificationem satis formidabilem vinculo nostræ excommunicationis se noverit colligatum, donec satisfactione congrua resipiscat, et prædicti monasterii patri Maiolo humilitatem exhibeat veniam postulando et consequendo. Denique vos adjuro sub invocatione sanctissimæ et individuæ Trinitatis atque auctoritate apostolica enixius præcipio, et, ut fratres charissimos rogo, non licere vobis præterire hoc nostri pondus præcepti, quod et sanctæ Ecclesiæ exaltatio et vestra ad æterna bona est provectio. Te etiam, frater et coepiscope Stephane, in Domino alloquor pro insita bonitate tibi ut compellas Amblardum fidelem tuum Celsiniansi cænobio propriam terram, quam hactenus eidem subtraxit monasterio, [restituere], ut tuo iudicio correctus ligamina terribilis excommunicationis et pœnas æternæ damnationis evadere possit; quoniam si non resipuerit, interminabili anathemate ferietur. Res quoque exigit ut tibi aliqua dicamus, frater charissime, et amande domne Ado episcopo, quem, licet non viderimus, ex nomine novimus in omni spiritali bonitate. Effragitamus itaque benignissimam tuæ paternitatis dulcedinem, ut quo vicinior esse videris præfati monasterii scholæ, et tua protectione pro tuo posse celerior fratrum necessitatibus occurrat, qui te ex abundanti charitate diligunt et ulnis totius amoris perfectissime ambiunt, et amplecti desiderant. Quocirca Cluniensis monasterii semper esto protector, sicut beati Petri es fidelis amator.

XXVIII

JOANNIS PAPÆ XIII PRIVILEGIUM ADALBERONI REMENSI ARCHIEPISCOPO CONCESSUM.

(Anno 972.)

Confirmat decretum Adalberonis qui monachos in Mosomensis cænobio pro canonicis collocarat

[Apud Mansi, *Concil.* tom. XIX, col. 31.]

JOANNES episcopus, servus servorum Dei, charissimo in Domino fratri ADALBERONI sanctæ Remensis Ecclesiæ dignissimo archipræsuli, perpetuam in Domino salutem

Si ecclesias longe lateque diffusas divino nutu in sancta religione crescere cognoscimus, Deo omnipotenti laudibus exsultare gratiasque juges referre debemus. Quapropter cognovimus tua industria stabilitum in Mosomo castro, quod est super fluvium Mosæ, in veneratione Dei genitricis Mariæ, monasterium monachorum religione deculatum [for. decoratum, vel a decus decusatum], tuisque proprietatibus, ecclesiæque tuæ, terris et ecclesiis dotatum, quod sub pagina B. Petri, apostolorum principis decreti, nostrique, te orante, suscepimus. Insuper

locellum, qui a Stephano viro illustri atque ejus conjuge Freduide, Tina nomine constitutus, sanctoque Remigio suppositus fuit, quem eidem monasterio Mosomo, quia per se ob exiguitatem rerum stare non poterat, contulisti. collatis rebus compensatione B. Remigio, consentientibus fratribus. Ut autem cognoscat universa Ecclesia nos unanimiter assentire: a te collata vel conferenda, seu a quibuslibet, in terris cultis et incultis, vineis, pratis, ecclesiis, mancipiis utriusque sexus; aquis aquarum decursibus, in omnibus ad supradictum monasterium pertinentibus, B. Petri apostolorum principis, et nostri, firmamus decreto, quatenus sine livore oblatantium locus quietus et inviolabilis jugiter permaneat. Si quis interea, quod non credimus, temerario ausu contra ea quæ ab hac nostra auctoritate pie et firmiter per hoc nostrum privilegium disposita sunt, ire tentaverit, vel hæc quæ a nobis ob laudem Dei pro stabilitate jam dicti monasterii, statuta sunt, frangere et in quoquam transgredi, sciat se auctoritate B. Petri, cujus, quanquam immeriti, vices agimus, anathematis vinculo innodatum, et cum diabolo et Juda traditore Domini nostri Jesu Christi æterno incendio concremandum. At vero qui pio intuitu observator in omnibus extiterit, custodiens nostri apostolici constituti ad cultum Dei respicientis præceptionem, benedictionis gratiam et delictorum suorum indulgentiam consequatur, et vitæ æternæ particeps efficiatur.

Scriptum per manum Stephani scriniarii sanctæ Romanæ Ecclesiæ, in mense Aprili. Data per manus Andreæ episcopi ix Kalend. Maii, anno pontificatus domini nostri sanctissimi [Joannes], et tertii decimi papæ, septimo; imperii autem D. Ottonis majoris Augusti xi, junioris ii, quinto, in mense Aprili, indictione xv

XXIX.

JOANNIS PAPÆ XIII EPISTOLA AD ADALBERONEM REMENSEM ARCHIEPISCOPO.

(Anno 972.)

Privilegium monasterii S. Remigii.

[MANSI, *Concil.*, XVIII, 483.]

JOANNES episcopus, servus servorum Dei, dilectissimo in Domino fratri ADALBERONI, sanctæ Remensis Ecclesiæ dignissimo archipræsuli, perpetuam salutem.

Convenit apostolatu nostro, pro universis Dei Ecclesiis, ne damna rerum suarum sustineant, sed magis semper in melius augeantur et crescant, curam habere. Igitur quia fraternitatis tuæ dilectio nos postulavit, quatenus monasterium quod corpore beati Remigii nobilitatur, privilegio sanctæ nostræ sedis apostolicæ muniremus, quod ad Dei omnipotentis laudem, et ejusdem beati Remigii honorificentiam, nullius hominis avaritia et temeritate valeat in quoquam violari, et minui, sed potius augeatur et crescat. Quapropter per interventum tuæ dilectionis, archimonasterio quod in Francia situm est non longe a civitate Remensi, cui præesse videris,